

Jelentés

Elkészült az Országos Közoktatási Intézet kétéves jelentése a magyar oktatásügyről. Immár harmadik ízben jelenik meg a közoktatásban lezajló folyamatok átfogó feldolgozása, bőséges adatokkal, elemző tanulmányokkal.

Dia

A fővárosi Örökmozgó Filmszínház érdekes hagyományt újított fel. Diafilmekből, egy letűnt korszak „audiovizuális kultúrájából” rendez bemutatót, a jeles gyűjtő, *Bíró Ferenc* archívumának köszönhetően.

Bábtörténet

Büky Béla neve összefonódik a legújabb kori hazai bábjáték több mint félévszázados történetével. Bábjáiból, színpad- és árnyjátékterveiből, munkásságának, életművének egészét reprezentáló dokumentumokból nyílt kiállítás a budapesti Marczibányi téri Művelődési Házban.

Szív-védő programok

„Szívet cserél az, ki hazát cserél” – alkalmazta aggodalommal egy hozzászóló a szállóigét a kistelepelekről újra a központi iskolába vándorló tanulók életérzését kifejezendő. Az 1992-ben nagy erőfeszítéssel létrehozott mályinkai általános iskolát immár képtelen az önkormányzat fenntartani, ezért újra a társulás lehetőségeit keresi. A kritikus helyzetben mit tehet a szakma? A Magyar Pedagógiai Társaság és a regionális Borsodi Műhely, úgymond, konzíliumot tartott a helyszínen.

Feladatának tekintették a vendégek, hogy tanáccsal, jószolgálati tevékenységgel segítsék a helyi iskolavita, iskolakrízis szereplőit, képviselőket, szülőket, pedagógusokat, másfelől néhány általános tanulsággal segítsék más, hasonló települések hasonló gondjainak vesztes nélküli megol-

dását. A kora őszi beszélgetésen az alábbi négy lehetőségek vázolódtak:

– a kisiskolák folyamatosan „ostromolják” a nyilvánosságot, eredményeik bemutatásával igazolják létjogosultságukat, hívják fel az oktatáspolitikát, a költségvetési tervezés figyelmét a fenntartásban szükségszerűen alkalmazandó pozitív diszkriminációra;

– funkcióbővítéssel, új szolgáltatások felkínálásával teremtsenek forrásokat működésük számára. Ezen funkciógazdagodással részben más állami támogatási normatívákat is szerezhettek intézményük számára (közművelődés, ifjúsági klub, könyvtár, általános művelődési központ, felnőttoktatás, iskolarendszeren kívüli szakképzés, átképzés a vidék munkanélkülijeinek, ifjúsági szervezet, gyermekszervezet, gyermekjóléti szolgálat, napközi gyerekeknek, időseknek), részben pedig olyan vállalkozások, melyek piacépes keresletet terelnek az iskola köré (erdei iskola, légúti megbetegedéssel küzdő gyerekek fogadása családias elhelyezéssel társítva, falusi ifjúsági turizmus, az iskolában kimunkált környezetvédő úgynevezett Körcsin-program importja stb.) E funkcióbővítés iránya jellegzetesen mutat a településfejlesztés-közösségfejlesztés felé;

– a településüzemeltetés gazdaságosságának átgondolása, mozgósítható tartalékok keresése az ágazaton kívül (körjegyzőség létrehozása stb.);

– végül fontosnak tartották a résztvevők átgondolni a kényszerű társulás lehetőségeit is. Fontossá vált a társulási szerződés megannyi tartalmi eleme, mellyel biztosítani lehet, hogy a mályinkai gyerek „mályinkai” maradjon új iskolájában is. Szóba jött megannyi kreatív, az iskolaüzem kreatív megújítását igénylő eljárás, például olyan epochális tanulásszervezés, mely ciklusonként otthon tartja a tanulókat, vagy – Bakatakék mintájára – „tanulócsere”, mindenképpen diákönkormányzati, akár iskolaszéki „frakció” a kistelepelekről érkező diákok számára, megegyezés az iskolai ünnepek két helyszínű rendezéséről, versenyeken nemcsak az iskola, hanem a település „színeinek” viselete stb. Mindezek – mond-

ták a résztvevők – szív-védő programok, hiszen a településnek szüksége van közösségi öntudata megőrzésében zsbongó saját diák-seregére, az iskola mindig világító ablakára. Úgy vélték: joga is van hozzá. A nehéz helyzetben megnyugtató megoldásokat kell keresni. Ehhez mindegyik fél kreativitása, új utakat kereső magatartása kívánatos.

Művészeti nevelés

A Soros Alapítvány támogatásával folytatódó művészeti nevelési program keretében a sárospataki Comenius Főiskola Vizualis Nevelési Tanszéke újabb kiadványt adott közre, 'Vizualis műhelyek tanítóképzős hallgatóknak' címen. A kötet megjelenésével egy időben zárult a tantervkészítő kurzus is, nagyszabású művészetpedagógiai konferenciával.

Dráma

A drámapedagógusok közgyűlést tartottak, bizalmat szavaztak a korábbi elnökségnek, így *Szakáll Judit* újabb két évre vezeti a sikeres civil szervezetet, a Magyar Drámapedagógiai Társaságot, melynek fegyvertényei közé tartozik a Thália szekerénprogram (gyermekszínhátszók tájoló programja), évente a gyermekszínhátszók fesztiválok megrendezése s a kerettantervben a dráma tárgynak súlyos kompromisszumokkal terhelt megvédése.

Káva

A budapesti székhelyű Káva Színpad a színház eszközeit alkalmazza a nevelési folyamatban – a közismert angolszász eredetű TIE program alapján. 'Flashback' című programjuk (előadásuk) a fiatalok és a drog kapcsolatával foglalkozik, a gyerek- és kamasznézők a drámai cselekmény sodrában többször is aktív értékelő, sőt résztvevői szerepet kapnak, ők gördítik tovább a cselekményt, miközben önmagukról is nyíltan szólnak.

Főváros

Nagyszabású szakmai programon, a Fővárosi Pedagógiai Napokon demonstrálta a főváros legjobb pedagógiai tapasztalatait. Középpontban az egyén, az egyéniség nevelése állt, az előadásoknak és a főváros szerte tartott bemutató foglalkozásoknak ez volt a kiemelt témája.

Aktív szülők

A Magyarországi Szülők Egyesülete a kiadója annak a füzetnek, mely a szülőket tájékoztatja a szakképzéssel összefüggő tudnivalókról. Az agilis szülőszövetség nemcsak vitatkozik, konstruktív programokkal is szolgál.

Tanuljunk külföldön

Az UNESCO támogatásával nagyszabású munkát végzett a PolgArt Kiadó. Gyűjteményes kötetbe szedte a külföldi felsőoktatási intézmények jegyzékét, adatait és pontos ajánlatait határainkon túl továbbtanulni szándékozó diákoknak. A csaknem 700 oldalas kötet több mint két és félezer intézmény adatait tartalmazza Krakkótól New Yorkon át Zimbabwéig.

A Palacsinta Hangja

A jeles tiszabői iskolakísérletben *Imrei István* a Freinet-módszer (szabad kifejezés, iskolai nyomda, kooperativitás stb.) eszközrendszerét alkalmazta a többszörösen veszélyeztetett település cigánygyerekeinek körében. E munka megrendítő, szép dokumentumát a Palatinus Kiadó örökítette meg, amikor a 'Palacsinta' nevű iskolaújság őszinte és szabad írásából kötetet állított össze. Az írások hiteles képet adnak egy kisebbség gyermekei és pedagógusai heroikus küzdelméről a társadalmi integrációért. A könyv egyben élvezetes, szórakoztató olvasmány is. Műfajilag sok szempontból emlékeztet a nálunk

is sikeres *D'Orta* olasz gyűjteményeire, aki a dél-olaszországi nebulók írásaiból szerkesztett irodalmi hatású művet.

Információs társadalom

Mojzes Imre évszámkezelési kormánybiztos jegyzi azt a kiadványt, mely „Tézisek az információs társadalomról” címmel jelent meg a kancellária gondozásában, s összefoglalja az idevonatkozó tudnivalókat.

Soros-roma

A Soros Alapítvány roma oktatási programja keretében a „Mestersége tanár” című kiadványsorozat keretei közt „Etüdök módszertanra” címmel adták közre az alapítványhoz érkezett pályadíjnyertes dolgozatokat.

Hogyan? Jobban!

A tanulásmódszertan szakirodalmi jelentős kiadvánnyal gyarapodott. A Nógrád Megyei Pedagógiai Intézet adott ki ügynevezett gyűrüskönyvet a témában. A fenti címen megjelent mű alcíme: „Tanulói gyakorlatgyűjtemény a hatékony tanulást segítő képességek fejlesztésére (9–11 éves gyermekek számára)”. Szerzők: *Bodócs Péterné, Gaálné Bakallár Zsuzsanna és Lerchné Forgács Marianna* salgótarjáni tanítónők, a jeles pedagógiai műhely, a Gagarin Általános Iskola munkatársai. A kiadványt a KOMA támogatta. A gyűrüskönyv műfajából adódóan a feladatok kiemelhetők, sokszorosíthatók, bővíthetők.

Kabóciádé

Nemzetközi Gyermekfesztivált szerveztek – immár hetedik ízben – a Veszprém megyei gyermek-közművelődés aktivistái. A program névadója a jeles bábgyűttes, a Kabóca. A várost megmozgató játékos és

művészi programokat tanácskozás is kísérte. A bábjáték pedagógiai alkalmazásáról tartottak konferenciát a Városi Művelődési Központban.

Alkotmánybíróság

Alkotmánybírósághoz fordult Az iskolai esélyegyenlőségért egyesület, mert értékelése szerint a Kerettantervek tervezete sérti a hatályos Közoktatási törvényt, hiszen nem az átjárhatóságot segíti, hanem az iskolatípusok közti szociális szakadékok mélyíti tovább.

Európa

A Pest Megyei Pedagógiai Intézet hagyományos „normafai” konferenciájának középpontjában idén az európaiság problematikája áll.

Az ifjúság védelmében

Két konferencia is szól e fontos kérdésről. A Zöld Kakas Lyceum és a Mentálhigiénés Alapítvány szokásos kora nyári nyílt tanácskozását az ifjúság karrierlehetőségeinek, e sokféleképpen értelmezhető fogalomnak szenteli. Az előadók közt szociológusok, filozófusok, művészek. A Népjóléti Képzési Központban Salgótarjában pedig negyedik alkalommal rendezik a mentálhigiénés ifjúsági és drog megelőzési vásárt.

Televízió és agresszió

„Erőszakos világban élünk, és ha helytelenítjük is az erőszak túlzott jelenlétét számos televíziós adásban, célszerűbb preventív módon cselekedni, azaz a nézőt gyermekkorától kezdve képezni. A nevelést nem alkalmasszerűen, hanem szisztematikusan kell végezni...” – mondja *Marcel Frydman*, a Mons-Hainaut-i Egyetem (Belgium) professzora. Kutatómunkája az

oktatási módszerekre irányult, majd különböző szociálpszichológiai problémákat tanulmányozott. Könyve mindenkire szól, aki valamilyen formában érintett a gyermeknevelésben – pedagógusokhoz, pszichológusokhoz, nevelőkhöz és természetesen szülőkhöz. A könyv kiadója a Pont Kiadó, mely 'Fordulópont' című új sorozatának újabb kötetében a mesét helyezi középpontba...

Újra minőségbiztosítás

A Miskolci gyermekváros a kiadója a 'Minőségbiztosítás a gyermekvédelemben' című módszertani kötetnek. A Dinasztia Kiadó pedig első ízben a gyarapodó közoktatási minőségbiztosítási könyvpiacon az igazgatókat szólítja meg az 'Iskolaigazgatók a minőségbiztosításért' című kötetben.

Nem vagy egyedül

Az önismereti csoportok munkáját segítette *Rudas János* méltán népszerű kötete, a 'Delfi örökösei'. A szerző most 'Önismereti csoportok' címmel e munka tapasztalatait módszertani-elméleti tanulmánykötetben foglalta össze. Kiadója az Anima Kiadó. Ezt a munkát segíti a Trivium kiadónál megjelent kötet: 'Kommunikációs gyakorlatok'. A szerző: *Vera F. Birkenbihl*. Az Osiris Kiadónál megjelent 'Nem vagy egyedül' című kötet pedig, amelynek szerzője *V. Komlósi Annamária*, kamaszoknak és a velük élő felnőtteknek szól, a személyiséglélektan világába kalauzálva olvasóit.

Új műveltségkép

Bizonyára a NAT körül fellángolt újabb politikai viták is, de még inkább a műveltség szerkezetében mutatkozó robbanás-szerű változások indokolják, hogy előtérbe kerüljön műveltség és iskola viszonya. Az Eötvös József Szabadelvíz Pedagógiai Tár-

saság matinéjén *Csányi Vilmostól Báthory Zoltánig* ívelt az előadók sora, míg a Magyar Pedagógiai Társaság a hetvenes évek úgynevezett „Fehér könyve” körül egykor bábáskodó személyiségeket, *Marx Györgyöt* és *Köpeczi Bélát* szólította meg.

Védőháló

Ez a címe annak a módszertani kötetnek, melyet a debreceni Egészségügyi Gyermekotthon adott ki, s *Barbócz Károlyné* szerkesztett. A kiadvány a halmozottan sérült gyerekek nevelésével, fejlesztésével összefüggő megrendítően impozáns tapasztalatokat foglalja össze 'Középpontban a művészetterápia' címmel.

Statisztika

A matematikai statisztikában kevésbé járatos pedagógusok számára ad segítséget *Falus Iván* és *Ollé János* könyve: 'Statisztikai módszerek pedagógusok számára'. Fontos a harmadik „társszerző” hozzájárulása is, *Nógrádi Zoltán* a számítógépes feldolgozáshoz nyújt segítséget. Kiadó az OKKER.

Új Iskolakultúra-könyvek

Három új könyv jelent meg az Iskola-kultúra kiadásában:

- *Csányi Erzsébet*: Világirodalmi kon-túr;
- *Luigi Tassoni* – *Fóris Ágota* (szerk.): Olasz nyelvi tanulmányok;
- *Takács Viola*: A Galois-gráfok peda-gógiai alkalmazása.